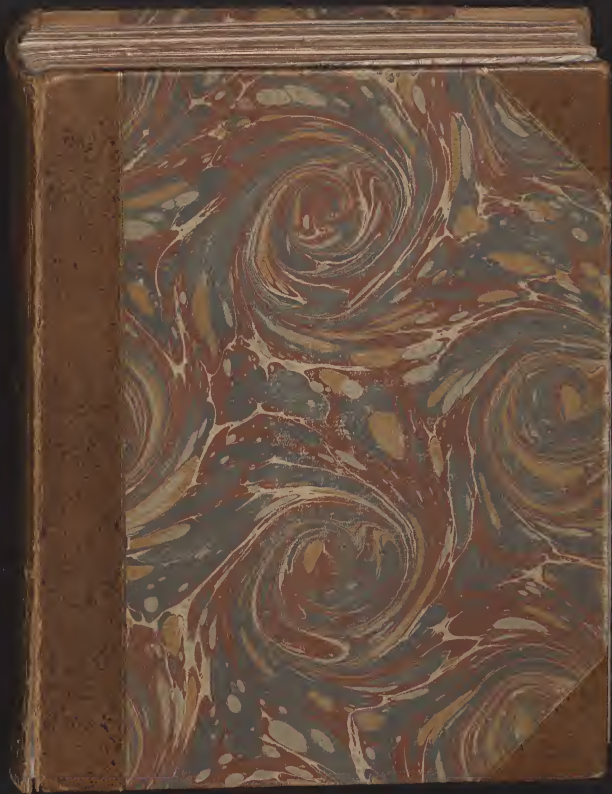

Edda. — **Edda Islandorum** an. Chr. 1215 Islandice conscripta ... nunc primum Isl., Danice et Lat ... in lucem prodit opera et studio P. J. Resenii. Havniae 1665. 190 blad. Hermannsson 114. — **(Hávámál).** Ethica Odini pars Eddae Saemundi vocata Haavamaal. Ed. P. J. Resenius. Havniae 1665. 14 blad plus »Mendae typographicae», 2 blad. Herm. 228. — **(Völuspa).** Philosophia antiqvissima Norvego-Danica dicta Woluspa. Ed. P. J. Resenius. Havniae 1665. 18 blad. Herm. 628. — Philosophia antiqvissima Norvego-Danica dicta Woluspa. Ex Bibliotheca P. J. Resenii. Haffniae 1673. (12), 104, (18) pp. Hermannsson. 628. Lit. 4:o. Nytt, gediget hlfrbd (Hedberg).

Hierta 1910: »Originalupplagor kompletta med det nästan alltid felande, ytterligt rara andra trycket av Völuspa av 1673. (Se Brunet m. m.)»

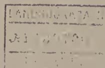

Edda. 1665.
Havamal. 1665
Völuspa 1665.
Völuspa. 1673.

Originalexpl., komplett med det nästan alltid felande, ytterligt rara andra trycket af Völuspa af 1673. (Se Brunet m.m.)

[illegible]
1910.

PHILOSOPHIA ANTIQVISSIMA NORVEGO-DANICA

dicta

Volușpa

qvæ est pars

Eddæ Sæmundi,

Eddâ Snorronis non brevi antiqvioris,
Islandicè & Latinè
publici juris
primùm
facta
à

Petro Joh. Resenio.

SERENISSIMO DANIÆ ET NORVEGIÆ
PRINCIPI HÆREDITARIO

CHRISTIANO

PRINCIPUM GLORIÆ
dicata

HAVNIÆ
Typis HENRICI GÖDIANI, Reg. & Acad.
Typogr. M. DC. LXV.

CHRISTIANO

MAGNO. DANIÆ. ET. NORVEGIÆ. PRINCIPI
PATERNARUM. NON. MINUS. VIRTUTUM
QVAM. DIGNITATIS. FORTUNÆQVE. PATERNÆ
HÆREDI. ET. SUCCESSORI
OPTIMO. ET. OMNIBUS. OPTATISSIMO. PRINCIPI
QVI
SUI. MAJOR. UNO. MINOR. REGE
DANICI. NOMINIS. MAJESTATEM
AD. EXTERAS. QVOQVE. GENTES. PORREXIT
ET. REDIIT. MAGNUM. PATRIÆ. INCREMENTUM
REDUXIT. MAJOREM. VIRTUTEM
ADDUXIT. MULTIPLICEM. GLORIAM
CUJUS. ADVENTUI
COELESTE. ADSPIRAVIT. NUMEN
MERITO. EXULTAVIT. PATRIA
QVÆ. NIHIL. DE. IPSO. CONCEPIT
NISI. AUGUSTUM. NISI. SUBLIME
NISI. GLORIOSUM
NON. ALITER. CONCIPIENDUM
DE. CHRISTIANO. DE. AUGUSTO
CHRISTIANA. CUNCTA
AUGUSTA. SUBLIMIA

AU-

PHILOSOPHIAM. NORVEGO-DANICAM
DEVOTO. ANIMO
D. D.
PETRUS. RESENIUS
PRINCIPI. SUO. HEROICO
HEROICAM
NUNQVAM. NON. VOVENS
NUNQVAM. NON. VOTURUS
FELICITATEM
HÆREDITARIÆ. SUNT. IN
HEROIBUS. OLDENBURGICIS
ET. QVODAMMODO. FIDUCIARIÆ
VIRTUTES. HEROICÆ
CUM. APPELLATIONE. CHRISTIANI
RIT. ITAQVE. CHRISTIANO. LAUS. ET. NOMEN
DANIS. ET. NORVEGIS. DECUS. ET. OMEN.

Vølu Spå/
Epter Sæmundar Eddu.

1. Stropha.

Hlöds bid eg allar Helgar Kinder/
Meire/ og minne/ møgu Heimdallar/
Willdo at eg Walføburs/ vel umm (a) telia/
Fornspiøll fira/ thau er eg fremst (b) um Nam.

2. Eg nam Jøtna Aar umm borna/
Their (c) ed fordum mig frædda (d) høffdu/
Nio nam eg heima/ Nio Ivide/
Miøtvid Mærañ fyrer Molld nedann.

3. Ar var allda tha er Ymer bygde(e)/
Vara sandur ne sær/ nie svalar um/
Jørd fanst Æfa nie upp Himen/
Gap var Ginnunga/ enn gras hverge.

4. Adur Bursyner (f) biodum (g) ypdo/
Their ed Midgard Merann skopo/
Söl skein Sunnann a salar Steina/
Tha var Grund gröen/ grenum Lauki.

5. Söl varp Sunnan sinne Mana/
Hende hinne hæg e/ um Himen Jödyr/
Söl thad nie visse hvar hun Sale åtte/
Stiörnur thad ne vissu hvar thær Stade attu/
Mane thad ne visse hvar hann Meigins atte.

6. Thå (h) geingu Reigin Øll å Rockstöla
Ginnheiløg god/ og um thad giættust/
Nött og Nidjum/ Nøffn um gåffu/
Morgum hiem og Midjan Dag/
Und orn (k) og aptan Arum ad telia.

7. Hittust Æser å Idavelle/
Their ed (l) Hørg og Hof håtymbrudu/
Affla løgdu aud Smydudu/
Tanger sköpu og töl giørdu.

8. Teffldu i Tune/ teiter voru/
Var theim Vetterges vant ur Gulle/
Unst thriar komu Thurssa Meyar/
Amatkar mlog ur (m) Jøtunheimum.

9. Thå geingeingu Reingen øll å Røkstoola/
Ginnheiløg God (o)/
Hver skillde Dverga (p) Drotten Skepia/
Ur Brymes Blöde (q)/ og (r) blåm Leggium.

10. Thar Motsogner er mætstur um Ordenn/
Dverga allra/ enn Durenn annar/
Their Mannlykøn mørg umm giørdu/
Dverga ur Jørdu sem Durenn sagde.

11. Nor og Nide/ Nordri og Sudri/
Austre og Westre/ Althiöffur/ Dvalen/
Bivør og Bavør/ Bumbur/ Nori/
An og Anar/ Ai/ Miødvitnir.

12. Weigur og Gandalffur/ Windalffur/ Thråinn.
Theckur/ Thorẽ/ Thror/ Litur og Vitur.

13. Når og Nyradur (s)/ nu heffa eg Dverga/
Reiginn og Radsvidur/ rett umm talda/

A Fi

(a) Framm. C. R. (b) of. C. N. (c) thau. C. R. (d) fødda. C. R. (e) ali habent tha ecke var. (f) Baudmum. C. N. (g) um. C. R. (h) Gengengu. C. R. C. N. (k) Und verne C. N. (l) er. C. R. (m) pro mioq ur legitur alias trær ur. C. N. C. M. (o) in C. M. additur um thad giættust. (p) Drott off Skepia. C. M. (q) ur brimi blodgu, C. M. (r) or. C. R. (s) Nithingur. C. N.

Fili / Kili / Funden / Nale/
Heite / Wili / Hanar / Svyor (t).
14. Frár/Hornbort/(v) Føgur og Lóne/
Aurvangur Jare/ Eikinskiallde/
Maal er Dverga (x) i Dvalens Lide/
Lióna kindum til Loffars telia /
Their ed sóttu frá Salar Steine(y)/
Aurvanga siótt til Jörvalla (z).
15. Thar var Drupner og Dólgthraser/
Hár(a)/Haugspore (b) Hlevangur(c)/ Glóe (d)/
Skirvir/ Wirvir/ Skaffidur/ Ai/
Alffur og Ingvi Eikinskialldi.
16. Fialar (e) og Froste/Finnur(f) og Ginnar/
Thad mun vppe medann Øld liffer /
Langnydia tal Loffars hafat(g).
17. Wnst thriar komu vr thuy Lide/
Auffligir og Astgier / Æser ad huse /
Fundu á Lande/ Lytt megande /
Ask og Emblo/ Ørløg Lausa.
18. Aund thau nie attu / ód thau ne hoffdu /
La nie læte/ ni litu góda /
Aund gaff Odinn ód gaff Hœner /
Lá gaff Lodur og Litu goda.
19. Ask veit eg standa/heiter Ygdrasill/
Hardbadmur (k) Ausenn / hvyta (l) Aure /
Thadann koma Dogguar thørs i Dalefalla/
Stendur Æ yffer Grónn / Wrdarbrunne.

20. Thadan koma Meyar / margs vitande/
Thriar vr (m) theim Sæ / er vnd tholle stendur/
Wrd hietu eina / Adra verdande/
Skaarn á Skillde (n) Skulld ena Thridiu.
21. Thær løg logdu/ thær lyff (o) kuru/
Allda Bornum/ Ørløg (p) seigia.
Thad man hun (q) fólk vyg/fyrst i heyme /
Er Gullveig geirumm studdu/
Og i Høll Hárs/ hana brendu.
22. Thrisvar brendu/ Thrisvar borna/
Opt óstalldann / thó hun enn Liffer.
Heide hana hietu / hvars til husa kom /
Wølu vel Spaa/Witti hun Ganda/
Seide hun (s) kunne: Seide hun leikinn/
Æ var hun Angann Illrar Brudar.
23. Thá (t) geingu Reigen øll á Rokstóla
Ginnheloq God (v) /
Hvort stilldu (x) Æser offrad (y) gialda /
Eda skilldu Godenn øll gilldi eiga.
24 Fleygde Odenn og i fólk vmm (z) skaut/
Thad var enn følkvyg fyrst i heime/
Brotenn var Bordvegur Borgar Asa/
Knattu Vaner Vijg Spaa / Wøllu Sporna.
25. Thá (a) geingu Reigen øll á Rokstóla/
Ginnheiløg God (b);

Hver

(t) Haer/ Sviar. C.N. (v) Fle.ur. C.N (x) vr. C.N. (y) fra Sverins hauge. C.N. (z) Joru valla. C.N. (a) havr. C.M. (b) hugstari. C.N (c) hleidolfer. C.N. (d) Glóin. C. N. (e) Falur. C.N. (f) Fider. C.N. (g) hafid. C. N. (k) barbadmur. C. R. C. N. (l) huytum C. N. (m) Vtaff. C.N. (n) Skide v. C. R & C. N (o) Løg/ C. N. (p) Seggia. C. R. & C. N. (q) hon. C. N. (s) Seide kná hon. C. N. (t) Sengeingu. C. R. gengeingo. C. N. (v) Ginheiløg God/ giætuzt at vm that. C. N. (x) Skilldo. C. N. (y) affrad. C. R. C. N. (z) of pro vm. C. N. (a) Sengeingu. C. R. gengengo. C. N. (b) Ginnheiløg god; Vm that giættuzt.

Hver (c) hefdi Loft allt Lævi blandid/
Edur Ætt Jotuns/ Odsmey geffna.
26. Thor eirn thar var/ thrunaeñ Mode/
Hann (d) sialldann situr/ er hann slykt vm fregn/
A geingust Eidar / Ord og (e) Sære/
Mål oll meginnleg er/ (f) medal fõru.
27. Weit (g) hun Heimdallar hliód vm folgid/
Vnder heidvønum helgum badme/
A sier hun ausast (h) aurgum fosse/
Aff vede Walfødurs ; Witid their enn/ eda hvad?
28. Ein sat hun vti/ thå hiñ Alldni kom/
Yggiongur Asa/ og i Augu leit/
Hvers fregned mig? hvy fristed Myn?
Allt veit eg Odinn hvar thu Auga fallt/
J enum (i) Mæra Mymes brunne/
Dreckur Miød Mymer (k) Morgen hverjann/
Aff vede Walfødurs/ vited their enn eda (hvad?
29. Walde henne Herfødur/ hrynga og men /
Fespiøll Spakleg og Spaaganda /
Så hun vitt og vm vytt (l)/ vm verølld hverja. (m) (nar/
30. Så hun Walkyriur vyte vm kom-
Giørvar ad ryda til Godthiodar /
Skulld hiellt Skyllde/ enn Skøgul
Ønnur/ Gunnur/ Hilldur/ Gøndul og Geir skøgul.
Nu eru taldar Nønnur Herjans (o)/
Giørvar ad ryda Grund Walkyriur.(p)

31. Eg så Balldri Blódgum Tivor/
Odins Barne/ Ørløg folginn/
Stód vmm Vaxinn/ vøllu hærre/
Miór og miøg fagur Mistelteirn.
32. Ward aff theim meide er Mønnum (q) syndest/ (ta
Harmslog hætteleg/ Haudur nam Skió-
Balldur Broder var ofboreñ Snemã/
Så nam Odins Sonur (r)/ Einnættur Wega.
33. Thó hun Æva hendur nie høffud kiembde / (ta/
Adur å bål vm bar/ Balldurs Andsto-
Frygg vm griet i Fensolum/
Wordur Walhallar/ vite their enn eda hvad?
34. Hapt så hun liggia vnder hunalun- (de (t)/
Lægiarn Lyki / Loka otheckian
Thar situr Sigyn theige (v) vm synum/
Ver velliod : Vite their enn eda hvad?
35. A fellur Austann vm Eiturdala /
Saurum og Sverdum / Slyd (x) heiter su/
Stód fyrer Nordann/ å Nydafiøllum/
Salur vr Gulle/ Sindra (y) ættar/
Enn annar stód å Okolni/
Biórsalur Jotuns / så (z) er Brymer heiter.
36. Sal så hun standa/ Sólu fiærre/
Nastrøndum å/ Nordur horffa dyre/
Fiellu Eitur Dropar inn vmm Lióra (a)/
Så er vnden Salur Orma hriggiumm.

(c) Huor pro huer C. N. (d) sa C. N. (e) sætter, C. N. (f) à C. R. Mal / øll minneleg thau ed medal fõru. C. M. (g) veit hon hefur Heimdallar &c. C. N. (h) Ørgum. C. N. (i) hinum. C. N. (k) morgum. C. N. (l) off. C. R. (m) vite their enn eda huad. C. N. (o) Odins. C. N. (p) at ryda til God thiodar. C. N. (q) mier C. N. (r) hvera. C. R. (t) Einnættarn. (v) vœn. (x) Slider. C. R. (y) Sindre lapis. (z) Enn sa Brymer C. R. sa Brymer, C. N. (a) falla eitur Aar in vm Liora. C. N.

37. Sa hun thar vada/ thunga Strau-
ma/
Men Mein svarar og Mordvargar (b)/
Og thann Annars glepur eyra Ru-
num (c) /
Thar (d) sũg Nydhøggur Naj framm-
geingna/ (hvad?
Sleit vargur vera: Vite their enn eda
38. Austur sat hin Alldna i Jarnvide/
Og fædde thar Fenres Kinder/
Vard (e) aff theim øllumm (f) Eina
Nockur/
Tungls tiugare i Trølls hame.
39. Fyllest (g) fiorffe/ feigra Manna/
Rydur Ragna siøt raudumm Dreyra/
Svort verda (h) Sõlskin/ off (i) Sum-
are efter/
Wedur øll valynd / vited thier enn eda
(hvad?
40. Sat thar á Hauge og slõ hørpu/
Gyar (k) hyrder gladur Egdir/
Gõl vmm (l) hønum i gaglvide /
Fagur raudur hane/ sá er Fialar heiter.
41. Gõl vm Asu/ Gullinkambe/
Sá vekur hølda ad Her fødurs (m)/
Enn Annar gielur fyrer Jørd Nedañ/
Sõttraudur hane ad sølum heljar.
42. Geyr Garmur miøg fyrer Gny-
pahelle (n)/
Festur mun slitna/ enn freke renna/
Fiøld veit hun frõda (o)/ framm sie eg
leingra/
Vm Ragnarøk/ røm Sigtiva.

43. Brædur munu berjast / og ad bo-
num verda/
Munn Systrungar sifium spilla /
Hart er i henne/ hõrdõmur mykell/
Skeggølld / Skalmølld / Skilldersto
Kloffnei (p)/ (stypest.
Windølld / Vargølld ádur Verølld
Mun einge madur Ødrum thyrma.
44. Leika Mimes syner eñ Miøtvidur
kindest/
Ad (q) enu galla Giallarhorne/
Hát blæs Heimdallur / horn er á Lopte/
Mæler Odinn vid Mymes høffud/
Ymer (r) ed alldna trie / enn Jøtun
loßnar/
Skelffur Ygdrasils Askur standande.
45. Geyr nu Garmur fyrer Gnypahelle/
Hrimur (s) ekur Austann/ heffur (t) Lind
fyrer/
Snyst Jormungãdur i Jøtunmød (v)/
Ormur knyr vnn/ enn Are hlackar/
Slytur Naj Neffølur / enn Naglfare
loßnar. (Mußpells/
46. Kiøll fer Austann / koma munu
Vm Løg lyder/ enn Loke styrer/
Fara fyffls Megir med freka aller
Theim er Brõdur Byleißs (x) i før.
37. Huad er med Asum? hvad er med
A ffum? (á thynge/
Gnyr allur Jøtunheimur Æser (y) eru
Stynia Dvergar/ fyrer Steindyrumm.
Vebergs (z) Vyser/ vite thier enn eda
hvad?

48. Sur-

(b) Menn Mordmargar og meins vara. C. R. meñ mein sverd er mordvarga C. N. (c) ru-no. C. R. & C. N. (d) Inter præcedentem versum & hunc legitur in C. N. hic seqvens versus: *Enn i hvergelme vitum vest vera.* (e) verdur. C. R. (f) Eirna. C. N. (g) hatn. C. N. (h) Svart var thá. C. R. (i) vm. C. N. (k) Gyglar. C. N. (l) of C. N. (m) Herjafau-durs C. R. (n) felle. C. N. (o) hon fyrna. C. N. (p) kloffna. C. N. (q) hinc. C. N. (r) hit. C. N. (s) inter præcedentem versum & hunc legitur in C. N. seqvens: *Festur mun slitna en fre-ke renna.* (t) Lid. C. N. (v) Jøtunmede. C. R. & C. N. (x) Byleits ɔ: heitlindi cæca mors, mors æterna. (y) ro. C. R. (z) Weggbergs. C. R.

48. Surtur fer Sunnann/med sviga
leffe/
Skyn aff Sverde Söl valtiffa (a)/
Griótbiørg gnata/ enn gifur rata/
Troda haler helveg/ enn himen klofnar.
49. Thá kemur Hlinar harmur Añar/
Framm er Oden fer vid Ulff Vega/
Enn Bane Bella Bjartur ad surti/
Tha mun Fryggiar falla Angantyr.
50. Thá kemur hinn mykle (b) møgur
sigfødurs/
Widar vega/ ad Valdyre/
Latur hann meige hvedrungs mund vm̃
(c) standa/
Hvor til hiarta thá er heffnt fødurs.
51. Tha kemur hinn (d) Mære Mø-
gur Hlodynjar
Geingur Odins Sonur vid Ulf vega/
Drepur hañ af móde Midgards Veor/
Munum haler aller heimstod rydia/
Geingur fet nio fiørgunar bur/
Neppur fyrer (e) Nadri Nids oqvid
num. (Mar/
52. Söl tekur Sortna/ Sygur folld i
Hverfa aff himne heidarstiørnur/
Geisar eime (f) vid alldurnara/
Leikur haar hite vid himen siälffann.
53 Geyr nu Garmur fyrer Gnypaheller
Sier hun vpp koma i Ødru sinne/
Jord vr Ei Jdia Grœna/
Falla forsar/ Flygur Ørn yfer/
Så er å fialle fiska veider.
54 Finnast Æser å Jdavelle/
Og vm Molldthynur mätkañ Dæma/
Og (g) å Fimbultys fornar runer.
55 (h) Thar munu efter vndur sam-
legar/
Gullnar töfflur i grase finnast/
Thes er i Aardaga åttar høffdu.
56 Munu ósåner akrar vera (i)/
Bøls mun alls batna/ Balldur mun
koma/ (Sigtoptir/
Bua their Haudur og Balldur/ Hropts
Vel Valtivar vited their enn eda hvad.
57. Tha kná Haner / (k) hlaut vid-
kiosa/
Og byrer byggia Brædra tveggia/
Windheim vydann/ veit eg eñ eda hvad?
58. Sal sier hun standa Sölu fegra/
Gulle thaktan å Gimle/
Thar skulu dyggvar drotter byggia (l)/
Og vm Alldurs Daga Yndes Niota.
59. Thar kemur hinn dimme Dreke
flingande/
Nad (m) fran nedan Nidafiøllum/
Ber sier i Flødrum flygur Woll yffer/
Nidhauggur Naj/ nu mun hann (n)
sœkqvat.

(a) Tyva. C. N. (b) meire C. N. (c) of C. N. (d) enn. C. N. (e) frå. C. R. (f) elldur. C. N. (g) *Inter* præcedentem versum & hunc legitur in *C.* N. seqvens: Minnast a formu mål og Dæma. C. N. (h) Tha C. *N.* (i) vara. C. *N.* (k) hlut. C. *N.* (l) bvå. C. *N.* (m) Nadur framm. C. *N.* (n) pro søkvast legunt alii.

FINIS HUIUS CARMINIS.

Vølu Spå ɔ:
Vaticinium Volæ

Latinè quodammodo redditum à Stephano Olai Islando.

1\. Sileant rogo omnes sanctæ cre-aturæ.
Majores minoresq; filii Heimdalli (*a*);
Vis me accurate enumerare vetusta elogia
Virorum Valfödurs (*b*) quæ remotissima recordor.

2\. Ego memini Centauros (*c*) manè natos
Qui olim me erudiverunt.
Novem accepi esse mundos, novem ideas.
Cremia novella infra pulverem, (*d*)

Chaos 3. Mane (*e*) erat seculorum cum YMERUS (*f*) habitavit,
Erat nec arena, nec mare, nec refrigerantes aurulæ
Terra reperta est nusquam, nec in alto cælum.
Hiatus (*g*) ingens erat spatii, & gramen nulli ibi.

Creatio mundi. 4. Anteqvam Bursonii tabulas allevarunt
Qvi Midgardum novellum moliti sunt.
Sol illuminabat ex meridie lapides palatii (*h*)
Tunc terra produxit viride porrum. (*i*)

5\. Sol conjiciebat ex meridie suâ, lunam
Dexterâ, trans cœlestis eqvi fores. (*k*)

Sol

(*a*) Heimdallur unus fuit Asarum, de quo vide Edd: fab: 25. (*b*) Valfodur synonymum est Odini, compositum à Valu hoc est acervus mortuorum, qui in bello occubuerunt, & Fodur pater. (*c*) Gygantes. (*d*) intellige terram. (*e*) Aera. (*f* Ymerus quis & qualis fuerit satis ostendit Edda Mytholog: 4. 5. & 6. (*g*) Abyssus (*h*) frigidos. (*i*) fruticem. (*k*) Trans cœlestis equi fores dicitur hic sol suâ dextera lunam conjecisse, quia simul ac noctescit, conspicitur luna, quasi per easdem fores mundum ingrediatur, qvas eqvus, nocturnum currum trahens, HRIMFAXI nominatus à pruinosa juba, noctem advehit: Qvamvis alii pro Himin Jödur legant Himin Jadar quod cæli marginem denotat, ut talis emergat sensus: Sol conjiciebat ex meridie sua dexterâ lunam per cæli marginem; Sed contrarium habet codex vetustissimus, & ut existimo, unicus Eddæ Sæmundi, ubi non extat Jadar, sed claris verbis literis Jödyr compositum à Jór eqvus [cujus genitivus est Jós / Dat: Jó / Accus: Jó / Vocat: ô Jór / Abl: ab hoc Jó. Abjicit enim literam r, in obliquis Num: Sing: & omnibus casibus Plur: qvamvis Islandi poëtæ id hodiè communiter non observent, de talibus observationibus non admodum sollici (paucis quidem exceptis) peccantes hoc modo in priscam & genuinam lingvæ indolem meâ quidam sententia] & à Dyr fores, quæ vox eodem modo ac olim etiamnum scribitur. quocirca ego, priorem sententiam amplectens, appello Jödyr eqvinas fores.

Sol nescivit ubi palatia possideret,
Stellæ nesciverunt, ubi sedes sibi vendicarent,
Luna nescivit ubi suæ vires sitæ essent.

6. Tunc occuparunt Dii omnes tribunalia sanctuli Deastri
Et hæc considerarunt
Nocti sc: decrescentiq; lunæ nomina indiderunt.
Mane vocarunt & meridiem.
Inclinationem & vesperam annis numerandis.

7. Conveniebant Asæ in IDA campo
Qui lararia & fana (horg og hoff) (*l*) alte exstruxerunt.
Fornaces struxerunt, pecuniam moliti sunt,
Forcipes crearunt, & fabrilia instumenta fabricarunt.

8. Calculis luserunt in area, hilares (teiter) (*m*) fuerunt,
Nulla virtus desiderabatur illis in auro:
Donec tres advenerunt Thursorum virgines
Præpotentes valdè ex Jötunheimum.

Creatio Satyrorum.

9. Tunc denuo occuparunt (gengeingu) (*n*) Dii omnes tribunalia sanctuli
Deastri, considerantes
Qvinam deberet Dominus Nanos creare
Ex Brimeri sangvine & blaviis cruribus.

Motsogner & Durin Nani primi & præstantissimi reliquorum pygmæorum creatores.

10. In quo Motsognerus primas obtinuit
Inter Nanos omnes, Durinus autem secundas,
Qvi Nani multas finxerunt humanas effigies
Ex terrâ, tanqvam dixit Durinus.

Nanorum vel pygmæorum nomina.

11. Nör & Nidi, Nordri & Sudri,
Austre & Vestre, Althiofur Dvalin,

Bi-

(*l*) Horgur Fanum Deabus deputatum: Hoff verò Diis. (*m*) Teiter illi propriè dicuntur, qui vinum ad hilaritatem biberant, unde Olteite vini hilaritas. Olur antiqvis dicebatur is qvi nobis nunc est druckinn ɔ: ebrius: Item offurolde ɔ: vino obrutus, & Orvite ɔ: rationis expers. (*n*) Biörno Jonæ Skardsaënsis, maximus inter Islandos antiquarius, derivat hoc verbum Gengeingu ubicumq; in Vaticinio Volæ occurrit, à Gan/ ɔ: notâ, & Normannis olim usitatâ, magiæ specie, & geingu prodierunt, ut legendum sit / Gangeingu / Magia suffulti & instructi prodierunt. Et Ginheilog God / quasi Ganheilog ɔ. Deastri quorum sanctitas à magiâ unicè dependit: Quæ derivatio videtur longius petita qvam alia (qvamvis lector liber sit calculum utri libuerit apponere). Nam semper occurrit scriptum in Edda Sæmundi / engeingu iterum ambularunt, & Ginheilog interdum Ginnheilog per geminum n. à verbo at Ginne ɔ: decipio, & Heilagur/ɔ: sanctus, quod illorum sanctitas Ethnicos deceperit: quibus verbis Sæmund Frode (multiscius qui in Papatu vixit & Pastor fuit Oddensis suam de hac Deastrorum sanctitate sententiam subindicare voluerat, ut innotesceret Eddæ lectori, se contrarium fabulis Eddicis, qvamvis easdem conscripserit, credidisse,

Bivör & Bavör, Baumbaur Nori,
An & Anar, Ai Miödvitner. (o)
12. Veigur & Gandalfur, Vindalfur Thrainn,
Theckur, Thorinn, Thror, Vitur & Litur, (p)
13. Nar & Niradur, nunc ſunt à me Nanorum
Virtutes & in conſiliis prudentia ritè enumerata
Fili, Kili, Fundinn, Nali,
Heyte, Vili, Hanar, Svior,
14. Frar, Hornbori, Fræyor & Loni,
Aurvangur Jari Eikinskialldi (q)
Tempus eſt Nanos in Dvalini ſodalitio
Hominum filiis in honorem recenſere
Qui adduxerunt à Salarſteine profecti
Aurvangi agmen ex Jorvöllum.
15. Ibi Drupner (r) erat & Dolgthraſer (s)
Har (t) Haugſpore (v), Hlevangur (x), Gloi (y)
Skirvir, Virvir, Skafidur, Ai,
Alfur & Ingvi Eikinskialldi (z)
16. Fialar & Froſti, Finnur & Ginnar (a)
Hoc ipſum dum vivunt homines
Celebrabitur inter ſeros nepotes.
17. Donec tres venerunt ex illo agmine (b).
Præpotentes & amabiles Aſæ ad domum qvandam.
Offenderunt in littore miſeros
Askum & Emblam omni conatu deſtitutos.

Creatio primorum hominum & eorum nomina, Viri Aſkur/ Mulieris Embla.

18. Ani-

(o) Nör à novilunio, quod Ny vernaculè ſonat, quaſi Nyr og Nid, à ſilente vel decreſcente luna, antiquis Nid appellatâ, Nordri / Borealis, Sudre / Auſtralis, Auſtre / Orientalis, Veſtre Occidentalis à quatuor mundi cardinibus appellati quia ventis cardinalibus præſunt. Althiöffur Univerſalis fur, Dvalen à mora. Octo ſeqventium nomina obſcura ſunt. Bivor og Bavor / Bumbur / Nore / Anog Anar / Ai / Miodvitner / ultimum videtur compoſitum à Miod mulſum & Wit ſcientia, quia Nani mulſum in venerunt, in quo poëſis ſcientiam latuiſſe fabulantur. (p) Vitur à Vin quod ſynonymum eſt Vini, vel potius defrutum. Gandalffar illi dicti ſunt qui baculo inter crura poſito, addito etiam carmine magico, in aërem allevati, terram & maris altum ſupermeare, exiguoq; temporis ſpatio inter regiones remotas nuncium ferre potuerunt. Vindalfur à vento. (q) Frar ɔ: alacer, Hornbore à terebrandis cornibus, Fregur celebris, og Lone / ſtagnans aqvam / Aurvangur à latulenta gena, Jari unde dicatur non conſtat. Eckinſkialldi à qverno ſcuto. (r) à ſtillando. (s) hoſtem increpans, quem Dolg priſci vocabant. (t) atlus. (v) ab occupandis buſtis vel tumulis. (x) à ridente gena. (y) chirotheca. Seqventia nomina ſunt obſcura. (z) à qverno ſcuto, ut ſuperius. (a) Fialar ab aſſeribus; og Froſte / à gelu; Finnur inventor; og Ginnar decipiens. (b) ſodalitio.

18. Animam nec possidebant, rationem nec habebant;
Nec sangvinem nec sermonem, nec faciem venustam:
Animam dedit Odinus, rationem indidit Hønerus:
Lödur sangvinem addidit & faciem venustam. (*c*)

Φύσις. 19. Ego fraxinum scio exstare Ygdrasil (*d*) vocatam,
Rigidas comas superfusam albo luto,
Inde imbres ortum trahunt qui in valles decidunt,
Stat semper virens supra Urdarbrunne.

Parcarum nomina 1. Urd. 2 Verande. 3 Skulld.

20. Inde emergunt virgines multisciæ
Tres ex isto mari quod cauduci subest
Urd unam nominarunt, aliam Verdandi,
Inciderunt Skidiæ tertiam, Skulld dictam. (*e*)

Munera Parcarum.

21. Hæ leges sancierunt, hæ vitam dispensarunt
Seculorum filiis & fata mortalium.
Hujus illa cædis primæ in mundo meminit
Cum Gullveigam (*f*) bipennibus fulcierunt
Et in aula Hari (*g*) ipsam exusserunt,

22. Tribus vicibus combusserunt, tribus vicibus natam
Sæpè & non raro, quæ tamen adhuc vivit
Heide (*h*) appellata est, qvamcunq; villam veniret.
Ac Volabona vaticinans, qvæ magicos baculos execrata
Venefica carmina edocta, incantamentis artem juvit,
Exhibens semper malæ mulieri molestiam.

23. Tunc denuo occuparunt Dii omnes tribunalia sanctuli Deastri
Considerantes, num Asis sinistri consilii damna essent reportanda,
An verò deberent Dii omnes symposia sibi vendicare.

24. Fecit impetum Odinus & in catervas populi jaculatus est
Quæ adhuc prima erat cædes in mundo

(*c*) Hunc locum enarrat Edda fab. 7. (*d*) Yggdrasill componitur ab Yggur Synonymo Odini & Drøsull eqvus, quasi Odini eqvus; sed qua ratione ambigitur: de hac arbore vide Eddæ fab. 14. (*e*) (Urd præterita/ Verande præsens, Skulld futura, proprie debitum, hæ Norner fatidicæ seu parcæ appellantur. Astungar habent FAFNISMAL Eddæ Sæmundi: Fraxineides translatio Dni Magni Olai, quando earundem & ejusdem muneris plurium ortus enarratur; Sed minus, ut opinor, rectè, non quod genuinam vocis Etymologiam ignoraverit, sed non attenderit: quia opere in longo fas est obrepere somnum. Derivaverat ille ab Ask/fraxino & syllabica adjectione Ungar: Sed non ita: Compositum est ab As & Kyn/ quasi Askyngar Asarum generationis. Sumar eru Askungar/ sumar Alffungar/ sumar eru Doetur Dvalens: Quædam sunt Asarum generis, quædam faunorum generis, quædam filiæ Dvalini, quam sententiam satis approbat contextus in Eddæ Snorr: fab: 15.) (*f*) ab auro & vino (*g*) Odini Synonymum & significat sublimem. (*h*) exponitur serenitas.

Fracta est diametralis via Civitatis Asarum
Potuerunt Vaner à bello campis cavere. (stri

25. Tunc denuo occuparunt Dii omnes tribunalia sanctuli Dea-
Considerantes; quisnam æther universum mari miscuisset.
Et generationi Centaurorum virginem Odi (*i*) dedisset.

26. Thorus unus ibi erat ira turgidus,
Qui rarò sedet cum tales rumores percipit,
Rescindebantur juramenta, pollicitationes & condicta,
Ut & formulæ omnes quæ intervenerant. (*k*)

27. Novit illa Heimdalli vocem abditam
Sub serenitati assvetis sanctis comis
Amnem illa videt undatim ruere limosâ cataractâ
Continentem depositum (*l*) Valfödurs (Odini) intelligitis adhuc, nonne?

28. Sola sedebat subdio cum priscus advenit,
Yggiongur Asarum & oculos aspexit.
Quid me interrogatis? quare me tentatis?
Satis novi Odine ubi Oculum abdidisti
In novo scilicet fonte Mimeri. (*m*)
Bibit mulsum Mimerus mane quolibet,
Continens depositum Valfödurs (Odini) intelligitis adhuc nonne? (*n*)

29. Tradidit illi Herfodur (*o*) annulos & monilia,
Præcepta ditescendi, sapientiæ, & fatidicos lituos (*p*)
Patuit ipsi latè & quidem perlate mundus quilibet,

30. Vidit illa Valkyriur peregre advenientes
Adornatas ut eqvestres ad Godthiod pergerent.
Skulld gestavit Skutum, Skögul erat altera
Gunnur, Hilldur, Gondul & Geirskögul.

Nunc

(*i*) Virgo Odi, heic Freya vocatur, quam semper virginem facit Edda, nuptam quamvis Odo & Hnossæ Matrem, quidam verò malè confundunt Odum & Odinum, sed non nisi in Eddicis hospites. Odini Regina Frygga erat, Odi conjux Freya, cum qua adulterium committere putabatur Odinus ob speciosam ipsius formam, quâ Asynias omnes & etiam Fryggam ipsam superavit, ut Venus apud poëtas latinos. (*k*) De hoc versu & tribus præcedentibus vide totam Eddæ fabulam 36. (*l*) Depositum Valfodurs vocat Oculum Odini, qui Mimero pro libero ad Mimisbrunn aditu deposuit, & videtur ex hoc versu colligi posse, oculum erutum, & in fontem conjectum fuisse, ex quo amnis qui heic describitur decurrit. (*m*) Concessit Odinus alterum oculum Mimero, ut ex ipsius fonte qui Mimisbrunnur vocatur, in quo occultam sapientiam reconditam fabulantur, bibere posset. (*n*) Eddæ Mythol. 15. (*o*) Pater exercituum sc: Odinus. (*p*) Differebant baculi fatidici Normannorum à lituis Augurum quod hi incurvi, illi vero recti essent, quod notandum est.

Nunc enumeratæ ſunt famulæ Herjans (*q*)
Inſtructæ, ut per campos equitent Valkyriur (*r*).

31. Ego vidi Baldro Aſæ cruore perfuſo
Odini filio fata depoſita
Stetit campo quæ creverat altior
Tenuis & ſpecioſa ſpina.

32. Qua de ſpina, ut mihi quidem viſum eſt,
Evenerunt plagæ deplorandæ: Haudus quidem jaculari cæpit,
Baldri frater ante diem natus
Odini filius noctem natus cædem commiſit. (*s*)

33. Quamvis nunquam manus vel caput mundificaret,
Antequam in flammam ferret Baldri hoſtem:
Verum Frygga lugebat in Fenſolum
Cuſtos Valhallæ, intelligitis adhuc nonne?

Loconis ſupplicium.

34. Vinctum jacere vidit illa ſub Hunorum luco
Perfidem funus: Lokam quidem repreſentans (*t*).
Ibi Sigyna ſedet, nunquam ſuo
Viro ſatis dilecta, intelligitis adhuc, nonne?

35. Amnis ab ortu decurrens interluit venenoſas valles,
Ac ſecum rapit limum & ceſpites vivos, Slid ille vocatur:
Stetit aquilonem verſus in Nidafiöllum (*v*).
Curia aurea familiæ Sindrinæ
Verum alia ſtetit in Okolni (*x*)
Cereviſiaria Centauri, curia Brimer (*y*) nuncupata.

Inferni deſcriptio

36. Palatium illa ſtare novit à Sole remotum
In Naſtrøndum (*z*) boream verſus ſpectant fores.
Impluunt venenatæ guttæ per feneſtras.
Hæc eſt contexta curia ſpinis ſerpentinis.

B 2 37. Illic

(*q*) Odini, ab her ɔ: exercitu. (*r*) Valkyriur vocabantur miniſtræ Odini & Freyæ quas mittebant ut viros fortes in pugna cæſos eligerent, & ad Valhallam invitarent, quarum nomina hic recenſentur. Valkyriur dictæ ſunt à Valur ɔ: acervus in bello cæſorum, & Kiör ɔ: electio; has mittebant ad quamlibet pugnam Odinus & Freya, ut omnes qui fortiter pugnando occubuiſſent ad Valhallam invitarent quæ aula erat Odini à Valur itidem dicta. Cæteri omnes ad Helam dimittebantur flagitioſis hominibus exceptis, qui in Huergelmi dejecti Nidhoggo ɔ: Diabolo cedere credebantur, quapropter dicebant priſci Normanni maximam pluviam in bello occumbere, quod omnes illorum hiſtoriæ ſatis teſtantur. Haraldus Hildetönn ſenio confectus & pedum uſu deſtitutus, ſe aurigâ in prælium vehi curavit, indignum exiſtimans ſuâ virtute (erat n: Rex Daniæ) ſenio exſtingvi (quod mortis genus illis vocabatur Kerlingadauðe, Vetularum mors) in quo bello ad extremum ſpiritum pugnans, optata morte periit. (*s*) Vide Eddæ fab: 43. (*t*) Lokæ effigiem. (*v*) montibus à lana decreſcente dictis. (*x*) frigoris expers, (*y*) Brimer conſtr. fervens. (*z*) funebri littore.

37. Illic vadere ipsa vidit amnes rapidos
Homines perjuros, sicarios,
Nec non illos qui alterius (*a*) vellicat aurem conjugis (*b*)
Ibi excarnificavit Nidhoggur (*c*) corpora exstincta.
Laceravit viros fera truculenta, intelligitis adhuc nonne?
38. Versus orientem sedebat prisca illa, vincta ferreis catenis (*d*),
Ubi enixa est Fenris filios
E quibus omnibus unus evasit prodigiosus,
Lunæ liguritor giganteas indutus exuvias.
39. Saturatur vitâ morientium hominum
Aspergens divinum exercitum (*e*) rubro sangvine
Nigrum evadit lumen solare seqventi æstate
Et venti omnes maligni (*f*), intelligitis adhuc nonne? (*g*)
40. Insidebat tumulo & lusit citharà
Gygæ (*h*) opilio lætus EGDERUS

Ac-

(*a*) Pellicit. (*b*) Qvi alterius vellicat aurem conjugis, id est, qui alterius uxoris auri lasciva & à pudicitia abducentia verba insusurrat, & ponitur in hoc 37. versu triplex hominum flagitiosorum genus, quibus præ reliquis certo imminere crediderant Ethnici cruciatus infernales: videlicet, perjuri, sicarii & adulteri. Quod ad primum attinet, nefas ducebant veteres vota sive promissa retractare, vitamq; satius amittere, qvam fidem violare. 2 Cædes in publico commissa graviter non puniebatur, sed liberabat interfectorem pecunia, hominum verò clam interficere, & factum occultare, flagitium erat maximum, qvod qui admiserunt Mordingiar vulgo dicti sunt, heic verò Mordvargar: quapropter, si quis magnus pugil qvenqvam in solitudine adortus trucidavit, coram duobus vel etiam pluribus cædem à se commissam confiteri (quod vocatur ad Lysa Vige / cædem à se commissam palam protestari,) omnino tenebatur, secus faciens, Mordinge dictus est. 3. Qvam severi fuerint adulteriorum censores prisci Normanni, testis est legum codex vetustissimus Norvegico-Islandicus, qui Grágás vel Grâgâs indifferenter vocatur; qui ita habet: uxor quæ in solitudine offenditur, alteri quam marito sibi basium ferre permittens, rea esto adulterii. Qvocirca ego cum Biörnone Skardsaënsi hunc locum, oc thann Annars glepur Eyra runu existimo de illo agere, qui sive dictis sive factis alterius uxorem à fide conjugali abducit vel abducere studet Runa enim Eddica est appellatio conjugis. Qvamvis non ignorem qvosdam hoc vocabulo intellectas velle Runas vel literas runicas, ut ita sit transferendum. Nec non illum qui alterius aurem incantat runis id est qui alteri nocet carmine magico, quod literis runicis proprio interdum sangvine pro atramento usi exarare solebant. Sed rarò invenies graviter in magos à priscis animadversum, nec quod credo priusquam post habitatam Islandiam. (*c*) à Nid obscænum & hoggverber; quasi obscæna infligens verbera. (*d*) In ferreis virgultis juxta Edd: fab: 10 (*e*) Sedes Deorum. (*f*) instabiles. (*g*) Edd: fab: 1-. (*h*) Gygur Trollkona & Trollkessa erant appellationes Gigantũ generis feminini: Gygur erat ex qua Lokus tres prodigiosos liberos genuit, Edd: fab: 27, & in Grimnismalũ Eddæ Sæmundi dicit Odinus ad Fryggã: Sier thu huar Ragnar fostri thiñ Elur Børn vid Gyg i Helle einum? o: Vides ubi Ragnar, alumnus tuus liberos procreat cũ Gygni antro quodam. Dicimus etiã proverbialiter, cũ quis

Accinuit huic in Gaglvide
Purpureo colore gallus Fialar nomine. (*)

41. Cantavit de Asis Auricristatus (*i*)
Qvi Heroës excitat apud Herfødur (Odinum)
Verum alter cantat infra terram
Pullo colore gallus (*k*) in palatiis Helæ. (*l*)

42. Latrat horrendum Garmus (*m*) ante Gnipense antrum
Rumpentur catenæ, ruet autem Freco (*n*)
Multa scit sapiens illa, longius ego prævideo
De acerbo interitu Asarum divinitatis. (*o*)

Vaticinium de seculis novissimis.

43. Fratres pugnabunt & mutuo cadent,
Consobrini cognationem conspurcabunt,
Durum est in mundo, adulteria magna
Barbata ætas, ensea ætas, scuta finduntur
Ventosa ætas, ferina ætas, anteqvam mundus corruat
Nec erit ullus qui alteri parcet. (*p*)

44. Ludunt filii Mimeri, sed comburuntur cremia
Prope sonorum Giallarhorn. (*q*)
Altum inflat Heimdallus cornu sublevatum (*r*),
Alloquitur Odinus caput Mimeri,
Personat vetusta illa arbor; solvitur a: Centaurus.
Horret Yggdrasilli fraxinus erecta,

45. Latrat Garmus ante Gnipense antrum,
Rumpentur catenæ, ruet autem Freco,

 Hrym-

inanem operam sumit, thad er giort fyrer Gyg/ hoc in Gygæ gtatiam factum est. Præterea vocamus Gyg foveam quæ fit cum in foco eruitur ignis rutabulo, ut citius accendatur. Gaglvidur Virgultorũ est species, quã verò cur ita vocarint nunc non constat. (*) Fialar ab asseribus nomen habet. Nec est adeo facilis intellectu hic versus cum proxime seqventi: puto tamen utroq; indicare discrimen inter ignem terrestrem & Infernalem. Terrestris Gallus est purpureo colore Fialar nomine, qui asseres & ligna consumit. Infernalis autem cantat infra terram pullo colore in palatiis Helæ. Et retinent etiamnum hanc loqvutionem Dani, qui Metaphoricè vocant ignem den røde Hane. (*i*) sit venia verbo novo. (*k*) Monheroës in Valhalla mutuis cædidus sternuntur quotidiè, sed simul ac ignis beneficio præparatæ sunt dapes in prandio consummendæ, exsurgent omnes & in Valhallam equitant: hac ratione dicuntur à gallo illo purpureo, sive igne terrestri Heroës apud Odinum excitari. (*l*) Eddæ tabul: 35. (*m*) De Garmo vide Edd: fab: 48. (*n*) De Frecone vide fab: 34. (*o*) Ennaratur Ragnarøckur abhinc & ad finem usq;, de quo Edda agit Myth: 48. 49. (*p*) Valde simile loco Ovidiano:

Non hospes ab hospite tutus.

Enumeratur heic seculum quadruplex. (*q*) Cornu à sonitu dictum. (*r*) Cum judicium universale exercendum esset.

Hrymur aurigat ab ortu, intumeſcit aqva.
Convolvitur Jormungandus (s) cum cyclopico animo.
46. Carina allabitur ex oriente, adventabant Muspellſonii
Per mare populi, Lokus autem clavum tenet.
Adducunt Fiflonis filii Freconem omnes
Qvibus comes eſt frater Bifleifi.

Ab hinc & ad finem usq; Aſarum interitum & mundi finem enarrat.

47. Qvid rei apud Aſas? qvid rei apud faunos,
Fragore perſonat omnis Centaurorum mundus,
Aſæ forum celebrant,
Ingemiſcunt Nani ante ſcopulorum fores. (nonne?
Aſyli Saxei (Vebergs Viſer) (t) non ignari, intelligitis adhuc
48. Surtur prodit ex meridie cum Svigaleſi (v),
Radiat inſtar ſolis enſis Valtivi (x).
Alliduntur ſaxa, indignantur Deaſtri
Calcant homines Helæ viam, cælum autem diffinditur.

49. Tunc

(s) Angvis Midgardianus. (t) Veberg expono aſylum ſaxeum: Ita enim vocabant antiqvi locos religioſos vel ſacros, in quibus nefas erat homini manus inferre, quod Landnáma (codex vetuſtiſſimus, recenſens primos habitatores & eponymos Iſlandiæ) confirmat, inqviens: Hann vo vigt Veum og for thuy til Islands ɔ: is cædem in loco ſacro commiſit, & eapropter in Iſlandiam ſe contulit. Sepimenta etiam fori, in Iſlandia anniverſarii, quæ locum, judiciis ferendis & cauſis agendis conſecratum, in gyrum exſtructa circumcingebantur, Vebond dicta ſunt. Conſtabant autem ligno in hunc modum exſtructa, erigebantur longurii, vel perticæ, quarum fine inferiore in terra fixo, loris ſuperne ac ligaminibus invicem vinciebantur: intra hoc ſeptum conſidebant judices controverſias dirimentes: Hodiè vero ligneum non eſt, ſed eadem forma, gyri ſc:, exſtructus eſt agger ejusdem uſus & nominis. Hinc ſtatuo compoſita eſſe Norvegica (ex hoc ſc: We) & olim uſitata nomina qvæ paſſim in hiſtoriis occurrunt, Videlicet Weſtein/ Webiorn/ Wegeyr/ Item fœmina Wedys/ Wegerdur/ Welaug & multa alia. (v) Sviga Leſſt expoſuerat Dominus Magnus Olai magnificum comitatum, ſed quibus inductus rationibus planè ignoro; latet enim me penitus hujus verbi ſignificatio, quod nusquam niſi in hoc vaticinio legi vel audivi, latet etiam Jonam Gudmundi, & adhuc plures in antiquitatibus verſatos, quos conſulueram; compoſitum tamen mihi videtur à Sviga / quod ſignificat brachium arboris, longum & craſſiuſculum omnibusq; ramis exutum, ſive decorticatum ſit, ſive non, craſſitudine & ruditate ab haſta differens: utuntur hoc ruſtici in Iſlandia, ad pellenda à ruſculis & pratis ſuis armenta; Surto hujus formæ ſceptrum ego puto heic attribui: ut tridentem Neptuno apud Latinos. Quid autem Leſſt poſterior verbi hujus compoſiti pars denotet, non poſſum excogitare. Givur Rata / Deaſtri indignantur & ſpiritum cum qvadam conſternatione impetuoſè emittentes, crepitum naribus edunt: hoc enim ſignificat ad rata & fnaſa, quod occurrit in Eddæ Sæmundi: Reid var thá Freya og fnasade / Allur Aſa Salur under biſſt eſt ɔ: Tunc ira excanduit Freya, & ſonitum naribus edidit, ita ut omnis Aſarum commoveretur curia. Apparet itaq; ſuum cuiq; eſſe judicium, cum ſit Domino Magno Olai Givur rata ruina jugorum, ut habet ipſius carmen in Edd: fab: 4. (x) Synonymum Surti.

49. Tunc prodit Hlinarus dolor alter
Cum Odinus pugnam cum lupo aggreditur.
Verum Belicida (*y*) candidus Surto ſe opponit.
Tum Fryggæ occumbet maritus. (*z*)
50. Tunc prodit magnus ille filius Odini Sigfodurs
Vidarus, dimicaturus cum funebri animali (*a*),
Qui manu extenſa in medium rictum
Enſe cor attingit, hoc modo necem patris vindicans. (*b*)
51. Tunc prodit venuſtus filius Hlodyniæ (*c*)
Inſtituit Odini filius cum lupo (*d*) duellum
Interficitq; animosè angvem Midgardianum.
Mortâles omnes nos alio mutabimus.
Graditur paſſus novem proles Fiorgunæ
Debilitatus ab angve tetro & eſuriente.
52. Nigreſcit ſol, immergitur mari terra,
Subducuntur è cælo ſerenæ ſtellæ.
Deſævit ignis in vetuſtam machinam,
Pertingit altus color ad ipſum cælum.
Terra nova. 53. Latrat Garmus ante Gnipenſe antrum
Rumpentur catenæ, ruet autem Freko.
Videt illa emergere denuò
Terram ex mari undiqvaq; virentem
Defluunt cataractæ, ſupervolat aquila
Qvæ in monte piſces venatur.
54. Conveniunt Aſæ in Ida-Campo
Et de mundanis calamitatibus (*e*) magnis colloqvuntur
Ut & de Fimbultyri (*f*) vetuſtis runis. 55. His

(*y*) Bane Belta Belicida Freyr vocatur; quia interfecerat antea cornu Cervino Belum gigantem. (*z*) ɔ: Odinus. (*a*) Fenrisulfo ſcilicet. (*b*) Occidendo ſcilicet Fenrisulfum ſuum parricidam. (*c*) Aſa-Thorus. (*d*) Cum angve Midgardiano. (*e*) periculis. (*f*) Fimbultyr ſcriba & propheta fuit Aſarum, & unus ex inventoribus runarum; teſte Edda Sæmundi Cap: Runico, ubi tamen non Fimbultyr, ſed Fimbulthulur appellatur. Eſt itaq; ipſius proprium nomen Fimbul, reliqua ambo agnomina, Tyr Aſam ſignificat, Thulur vetulum; verſum capitis runici, in quo ipſius fit mentio & proximè ſequentem non pigebit attexere, propter antiquitatem runarum, qui ita habent.

Runar muntu finna og tadna Staſſe	Runas næ ſcis & reſolutos Characteres
Mieg ſtôra Staffe / miøg ſtinna Staffe	Prægrãdes characteres, prævalidos chara-
Thær ſem giørdu Ginreigen	Qvas (ſc: Runas) formarunt Deaſtri (cteres.
Og fâde Fimbulthulur.	Et Fimbul ſenex illuminavit.
Og reiſt Hroptur Røgna	Ac incidit Odinus
Odem med Aſum/enn fyrer Alfum Dvalenn	Inter Aſas, inter faunos Dvalinus,
Dâen og Dvergum fyrer	Et Dainus inter Nanos,
Aſvidur Jøtnum fyrer	Aſvidur inter Centauros,
Eg reiſt ſiálfur ſumar.	At ego ipſe quasdam incidi,

55. His peractis, admirabiles
Deaurati in gramine reperientur calculi (g),
Qvos in primordio possederant.
56. Erunt sine satione agri
Adversa secundabuntur omnia, adveniet Baldrus;
Habitabunt Haudus & Baldrus, Hropti (h), Sigtopter (i)
Asæ sine incommodis, intelligitis adhuc nonne?
57. Tunc validus Hænerus sortitur facultatem Vidarum eligendi
Et necessarii fratrum amborum habitandi
Vindheim (k) vastum. Scio adhuc nonne?
Locus & domicilium beatorum.
58. Curia stat clarior sole
Auro tecta in Gimle
Illam probi populi colent
Per secla fruentes summo bono.
59. Ecce venit obscurus Draco subvolans
Viperinus à Nidafiöllum,
Fert in pennis, campum supervolans,
Nidhøggur funera. Nunc illi terra dehiscet (l).

(g) Orbiculi aleatorii, non crepidæ, ut expositum est in Edd. fab. 49. Tapla crepida est: Tafla vel tabla orbiculus aleatorius, (h) Odini. (i) Valhallam. (k) ventosum mundum. (l) Volæ scilicet.

Gud-

Gudmundi Andreæ Islandi
Notæ seu levis Paragraphus in explicationem super Versus Sibyllinos seu Philosophiam (Wolu Spá) Norvego-Danicam.

PRæstantis & ingeniosi cujusdam Studiosi Islandi contemplor de istis interpretationem, neq; eum infelicem adhibuisse operam cognosco, sed disertè ac perite plura enucleasse obscura, nempe qui trium quoq; virorũ in monumentis antiquis præclarorum vestigia premit, nempe Dni: Olai Magni, Biörnonis Jonæ, nec non censuram de his M: Brynoldi assecutus fuerat, ipse verò criticum per se agit non ociosum, maxime concinna è quolibet eorum observans, ac retinens. Verum enim verò si credendum est plus videre oculos quam oculum, nonnihil ad evidentem hujus vaticinii enodationem desiderari putarem adhuc non incommodè monendum; cumq; aliquid de antiqvitatibus Islandici idiomatis ego quoq; legisse fuerim æstimatus, præfata venia humanissima & salva manente præcedentium auctoritate aliquantulum meæ opinionis addam: Tunc primum submittens istud probabili critico, cum utrinq; totum hoc negocium per ocium trutinaverit, cuique interim suum constat arbitrium sequi aut sectari. Nam ego dicta nihil moror, à verò cum forte recedunt.

I. DE NOMINE VØLÆ ET EJUS ETYMO.

VØla seu rectius propter Euphoniam Vølva in Nominativo nihilo seqvius nobis significat & usurpatur, quam Græcis ac latinis Sibylla: Qvemadmodum etiam Wølundur artifex, veluti Dædalus, unde labyrintum Wølundarhus antiqui appellarunt. Sed unde dicitur Wøla? Unde Sibylla? Autores qvamvis de priori voce seu de particula in voce Sibylla varient, ac diversimode explicent, de posteriori tamen pleriq; consentiunt, quod desumta sit à βȣλὴ consilium. Sit ergo Vulæ Etymon hujus nominis apud Græcos, fere cum nostro concidit οι Vule & Vøla fermè idem sonat, nam Islandis litera Ø est dimidium u, unde per ou non raro olim exarata est. Concurrit etiam in significato, tales enim vates vocare solemus Radsvinn / & Radhilldr / nam nobis consilium seu βȣλὴ sonat Raad.

2. DE GENERE ET ORTU VOLÆ.

M. Henric: Decimator in sylva prop: nom: nonnulla de variis Sibyllis tradit, quod etiam D: Peucerus in Theomanthia sua tractat (si lecta citare dudum sine libro fas est); uterq; credo commemorat qvandam talem in Asia fuisse & Erythræam vocatam, eamq; de bello Trojano fatidicam fuisse, sed additur quod non procul à tempore Alexandri Magni floruerit ac viguerit: Sed hic scrupulus restat, cum fuerit Bello Trojano seculis multo posterior: qvomodo de dudum præteritis Vaticiniata; id Archas faceret crassissimus. Verum facilis est conciliatio hujus, ab opinione esse verum. Hoc enim carmine de Numinibus Asiaticorum Ethnicorum & Trojæ rebus gestis decantasse creditur à rudioribus & ignaris ænigmatum, idq; in Edda Snorronis passim nugamentis inferitur, sed nihil minus si res ipsa penitius introspiciatur. Verum Har & Asæ ea sibi ad augendam de se superstitionem accommodarunt violenter & fraudulenter. Hæc enim monumenta ex Asia una cum idiomate transportasse leguntur, forte quia hæc Sibylla paulo ante eorum transmigrationem floruit, veluti colligitur ex historiis si sub Alexandro Sibylla fuit, non centum post annos huc venerant Asæ. Qvod autem magici illi incantatores Volam de se cantasse sunt mentiti, nemo non videt qvam vanum sit, cum ipsieam, tanqvam longe se antiqviorem, citent, & utiq; spiritus ille Philosophans altiora sapuisse deprehendetur.

3. DE IPSO CARMINE IN GENERE.

Binas fuisse constat Wølu spaar/seu Gnomas Volæ/Vølu Spaa hen Meire/og Wølu Spå hin skemre/majorem scilicet & minorem: posteriorem hic nempe minutam tantum habemus, è priori porro multa reperiuntur citata, ut infra videbimus. Neq; hic monere piget: quod Islandica lingva Spaa/non semper vaticinium de futuris; sed prophetiam ceu in Bibliis, libro Regum, & apud Paulum Apostolum, nempe magnalium Dei professionem vel profundam sapientiam significat: unde non tam vates, qvam sapiens appellatur Spakur; sed utraq; significatio hic recipi potest in Volu-Spaa.

4. DE

4. DE VERSUUM INTERPRETATIONE
& ejus animadversione qualicunq;

IN prima Stropha occurrit è Majori Voluspa aliter citatum quam Meire og Minne Mogu Heimdallar: Magna og Möda Mogu Heimdalar habetur in ista quasi fortem & animosum interpellet: cosq; tanquam prognatos mundum susurri Mythologicè appellat, nam Dala est indoles vel industrius cantus inde Heimdalur. Hos autem cum cæteris omnibus rogat ad geffa hliód quæ audientiam concedere & auscultare, non solum silere: Willdo eg Walfødurs vel vinrelia. Walfødur hic exponit Odinn à Wal cadavera & pater, sed hæc appellatio istius Asæ videtur nova, ab ejus præliis desumta: existimarem vatem hanc voluisse significare Deum optimum maximum quasi Walnifødur / id est pater ingenitus, carens ortu aut parente. Wel accipit metaphrastes pro benè & accuratè, atq; ita mutilus est sensus, ut desit substantivum quod genitivum Walfødurs regat. Ego hac opinione fueram inductus, cum in antiquissimo codice viderem æ in Wæl citari nota Diphtongi, vocem hanc esse nomen substant: non Adverb: & ita significat vel seu Wæl artes sen artificium, quod nunc interdum in malam partem accipitur, & Wæl circumventiones fraudum habentur: vicissim verò in dexteriori significato usurpatur: veluti in parœmia, thar haffa viner vm vælt. Ibi amici artem adhibuerunt, Val & Vaul etiam consilia. In ultima Stropha sensus per se est absolutus; Sic itaq; verterem.

Auscultare quæso universas intelligentias
Fortem & animosum qvoq; filios mundanæ excellentiæ.
Nam enarrabo ingeniti patris artes seu consilia,
Et vetusta monumenta majorum, quæ prima novi. (*)

2. Eg nam Jotna Ar vmm borna: Jotna interpres habet centauros: monstra nimirum illa vel fictitia, quæ multis seculis à creatione orti sunt, semiequi & semiviri, ubi equites in fabulis intelliguntur. Sed unde dicatur Jotun variam vide dissertationem; idem ac centaurum vero esse, ipse textus & interpres habet oppositum in opposito nempe Ar vmm borna hos natos fuisse in ipsa seculi æra seu manè, Centauri vero & equites multo serius. Non possum non asserere nomen Jotun ab Hebræo vocabulo esse ductum, quod in lexicis occurit תָּם integer: & יָתַר Jather excellens, uber fuit, abundans, item Joter excellentia & Jothron ubertas, integritas.

(*) Quasi antiquissima primæva acta majorum & superorum.

Tales etiam commenta antiqua eos depingunt, veluti viros abunde excellentes & prægrandes. Verum Poëta Biörno accipit ita, quod Ethnici judæos primævos hoc nomine insigniverint, neq; hic dictum Sibyllæ ei repugnat, cum ait hos se de antiquitatibus erudivisse. Nam apud hanc gentem Iudaicam antiquissima monumenta reperire dabatur: Quicquid sit Centauros remove, nempe barbarissimos Schytas: suam opinionem multis acquisitis confirmat Biorno literatissimus in Norvegica lingva (sed omitto ista). Nio nam eg heima/ Nio Iviði. Iviði recte exponit sibi ideas, sed Platonicas, qvas quid sint assequi non est facile, sed mihi vocabulum sonat nihil aliud quam bases seu fulcra, ut sensus sit, novem novi orbes, novem polos (eorum). Miotvid marann fyrer Molld nedann: Cremia novella. 1. male mutatur hic numerus & ponitur pluralis pro singulari, (2) Deinde cremium nescio quid aliud vult, quam à cremo nempe surculos seu lignacula quibus facillime alitur focus & succenditur ignis, quis ergo sensus in his, verba dat, sed sensum obscurat: Mojoran Novella adjectivum hoc ita significare, ad calendas græcas in Oratione Norvegica ostendet, sed Diphthongus hæc ὀι sæpè ponitur pro ει, ut legendum sit Meiran ɔ: majorem: intelligendum vero majorem. Molld non est pulvis (dupt) sed humus, unde humatus Milldur/ Mill dur var han i grundu: item ad bua Mann til Molldar / parare aliqvem humandum non pulverisandum. Sed qui aliquid ex interpretatione ipsius in hæc verba intelligat rationis, utinam mihi daretur. Miotvid accipio gremium seu intermedium fulcrum gremium Meiran majus subter humum: scilicet centrum mundi illud magnum, ut sensus sit.

Novem novi orbes, novem polos
Et centrum magnum subter humum.

3. Ar var allda tha Ymer bygde. ɔ: Manè seculorum ait, cum Ymerus habitavit. In Edda ipsa citatur è Wöluspâ majori in hunc modum: Ar var allta thá er ecke var. Ar hic accipio non pro Aar annus vel aarla mane, sic enim per geminum a vel per â crassum esset scribendum: quod nunquam in antiquo codice sic occurrit hoc loco: sed simpliciter Ar q: Aera seculi, dixerim latinos ab eadem origne suam vocem derivasse ac nostros, nonne probabile ab Hebr. ara vel orali: Iter, via, consvetudo: sed undecunq; est, Ar sapit principiū, ut etiam græcis ἀρχὴ & in Islandica lingva Aurgamall in Edda vocatur. Aurgemle homo ille antiquissimus q: πρωτόπλαστος: Item Orfiad. Arenhaukur decrepitus:. Are / Aur / aquila à longa vitate dicta, unde Ern/ pro viro forti, senectute, & Arenstijd/ quod nunc Artlestijd vie-

viciatum sonat: Sed Aar/Alda/annus vel matutinum tempus vix potest citari cum nihil erat: Thå ecke var. Yme per j longum seu duplum non per ὑψιλον. Ymer significat varius, diversus. Quid voluerint per hunc Ymer in Apologo secundo Eddæ occurrit ubi crassa Philosophia tractatur de origine mundi, eum nempe ortum è quatuor Elementorum coitu, sed maxime ex adjunctione frigidi & calidi & esse patrem Hrymthussa / ɔ: primævorum gigantum. Adam v: intelligunt non ut μικρoκoσμoν sed tanquam μεγαλοκοσμον ipsum mundum indigitant, nam ex eo fabricata est machina mundi. Primi enim parentes Askur & Embla / dicuntur prognati sub ejus læva, æqvatoris sc:, & ex se progenuisse natos, de quo alibi plura. Cæteroqvin in hac Stropha non aliud notatu dignum invenio quod valde refellem, præter Ginnungagap / ille hiatum ingentem, ego cum Bibliis intelligo solum abyssum; in hebræis etiam reperitur Gæbæ & Gab ɔ: fovea, fossa, eminentia lacuna; & chaos quod hic describitur in his versibus describitur seu prima massa & congeries informata non obscure deliniatur.

4. Sôl varp Sunnan Salar Steina: Suala Steina/reperietur in codice antiqvo, lapides non palatii; sed frigidos, sc: calor solis jam creatus operans in frigidum terræ produxit frutices. Granan Lauk exponit porrum, quod est rara species herbæ. Hyytur Laukur: Sed ego vocabulum Lauk accipio pro quovis frutice, ut sensus sit: Terra protulit singulos virescentes frutices sive fructus per Synechd: spec: pro genere. Fere hic præterii, quod tamen præcedit in eadem Strophe, Adur enn Bursyner biodum yppdu their ed Midgard Mojrann Skôpu. Quid sibi velint Bursyner infra occurrit: Verum B.ôdum quæ d h.c exponitur per tabulas, nempe incertum per incertius, notandi m.in codice antiquo scribi Baudmum; Badmur v: significat pratum vel campū seu hortum. Zonas hic intelligo cæli seu climata: defuit enim ei vocabulum magis appositum. Zonas levarunt creando firmamentum. Sed idem vocabulum expresse occurrit infra: pergamus. Midgardur non est proprium nomen, sed meditullium. Circa 5 Strophen non occupor amplius, nil miror.

6. Succedit, thå geingu Reigen oll å Rokstôla Ginnheilog God. Reigen vocat numina à Regno, quod vocabulum cum latinis concurrit; item Rogn in sing: Num: regnans Numen. Sed Ginnheilog unde æstimat interpres Gin derivari à verbo eg gynne/ quod est neotericum derivativum & scribitur per y eg gynne / ita enim est in Mâlu. Addere præterea videtur Sæmundi fuisse hanc versionem

in Wøluspå: non Volæ idioma, at ego contrarium aſſero, nam hæc lingva inter Aſas non minus in uſu quam apud Sæmundum legitur fuiſſe. Sæmundus tantum qui literas latinas induxit in Iſlandiam è literis Runicis, hæc poëmata in literaturam vulgarem (quæ in primis maxime latinam ſapuit) tranſtulit literatenus, non compoſuit ut ipſa monumenta teſtantur. Corruit ergo aſſertio iſta Sæmundum monuiſſe fucum per vocis Etymon, non n: ſunt ejus verba; Nec video qvid vetet Sibyllam iſtam, rerum numen in plurali, velut Elohym, prolatum intellexiſſe, antiqvum neceſſe eſt aliquid ſapiat iſta vox Gin Gan / alias etiam in Havamalum vocantur Ginreigin / quid ſi ab Hebræis petatur origo; ibi enim offenditur גָּנַן protexit & Niph. hagen, idem: item גַּן protectum, res protecta; & magin, clypeus, ſcutum protectorium, quaſi protectoria numina. Voce verò iſta Ginheilog videtur poſterius prius conſtruere, ut quid ſit Ginreiginn (quod alias magis in uſu fuit antiquis) explicite exponatur. Nam Heilagur à Heidlagur antiquitus nil aliud fuit quam immunis & exlex: ut mulctandus ſummè eſſet, qui eum violaret, tanto enim protectionis privilegio pollebat. Heid eſt audur/thar var lagt ſe til ſafa og Laga. Budeper antiph. Bjørn og Melracke eru ôheilager â huors Mans Jordu. In codice legũ Iſl: x. o: Urſus & vulpes in quolibet territorio impune capiuntur. Sed de his alibi plura in ſpecimine n: D O. W Røkſtôla comode reddit tribunalia, ſed unde dicitur Røk? ſonat nobis magnificum, unde Røkſemd magnanima liberalitas. Støll ſedes ſeu ſella patet. Nott og Nidum noctem & veſperam hic nominat, velut mane & meridiem conſeqventer, nil hic de luna Nid Tungls: verè eſt veſpera lunæ ſeu decreſcentia, ſed cum appoſitione lunæ, hic diei ſtatus tantum notatur. Aundvørn og aptan Arum ad telia / exponit inclinationem & veſperam. At Aundverme accipio pro initio, atq; ita ſenſus eſt commodior. Nemo noſtrum ignorat quid ſit Aundverndt/(Concubina) Aundvered Nott/ nox incpiens, contra Ofanverd Nôtt Canticinium, inclinans ſc. ſenſus ergo eſt, initium & clauſulam annorum numerare.

7. Huttuſt Æſer â Jdavelle: in Ida campo, cur non campo Idæ, ſeu in campo apud montem Idam: Siquidem mons iſte celebris in Phrygia Aſiæ prope Trojam extitit; Sed hic primum mentionem facit Aſa/quaſi natos in Aſia Trojanorum ſc: κατ᾽ ἐξοχήν. Induxit v: eos tanquam homines non ut Deos, & humana illis exercitia ac profectus attribuit, ut annexa teſtantur.

6. Stro-

9 Stropha mentio fit Dverga / quod nunc pygmæos nunc Nanos exponit, ut in fabulis hoc genus hominum comminiſcuntur fuiſſe. Sed ego vatem hic accipio, non intellexiſſe animalia ſed animos ſeu virtutes tum τοῦ μεγακόσμου καὶ τοῦ μικροκόσμου: innuit hoc in primis vox ipſa, neſcio enim unde rectius Etymon petatur, quam ab θεοῦ & ἔργον quaſi Dei operarii & effectus divini in rerum natura. 2. Atteſtatur id eorum materiale, productos fuiſſe ex Blõde Brimes / cruore ignis ɔ: ex vi ignea & blaum Leggium / ɔ: robore aëreo, nempe inviſibilia ex inviſibilibus, Ideæ ex Ideis. Brimi Blogdu extat in Edda (b). Hvor ſkyllde Dverga Drott vm ſkepia: Drott natio eſt hic, non Drotten Dominus. 3. Ex nominibus eorum luculenter elicitur nil magis qvam qvalitates & actus ſignificare divinos. Appellatur ſeu nuncupatur Miotſogner: & is omnium præſtantiſſimus, quid nomen ſignificet interpres tacet. Miotſogner mihi ſonat medium petens ſive qværens, medio ſedet inclyta virtus, virtus conſiſtit in medio, eſt modus in rebus ſunt certi deniq; fines. Duren annar / ſecundus Durin quaſi productum: ſeu actus ultra elicitum agens, ab Dur oſtium foris, quaſi foras prodiens, quod ante fuit in potentia, nunc fit in actu. Hi ſimulacra multa hominum pararunt, id eſt, virtutes reparant hominum icones ſeu habitus per artem ingenuam, in mente, voluntate & ratione erudiendo, qui antea homines ſunt terreni ſc: craſſi & rudes. Nør og Nide (c) juventutem & ſenectutẽ in natura rerũ intelligo, ſed erudite citat interpres lunæ manſiones; non ſolum vero illius ſed cunctarum mutationẽ accipio. Seqventes 4 mundi cardines notant: Nordre ſeptentrio, Sudre Auſter, Auſtre oriens Evrus, Veſtre occidens, qui in Edda ponuntur ætheris fulcra, id eſt cardines ceu cardinales poſitiones. In ſeqventium conſtructione ubi ſudat metaphraſtes, nequeo non ridere. Althioffur exponitur univerſalis fur. Quæ eſt ratio? id vocabulum alias magnifici viri proprium nomen ſæpè fuit, puta non ab infami, vel famoſo furto; ſed aliunde Althiovar qv: Althiodar publicus vir in officio. Dvalen opacus aff Dul quaſi privatus. Diſſentaneæ n: ſemper ſunt hæ appellationes invicem, veluti & Biffur & Bavor: Biffur ſig: appetitum ſeu affectationem, unde phraſis: Honum er ecke Biffur å thuy / pro non ea affectat vel appetit. Contra Bavor & propter Evphoniam Bågur renuens, obſtans, reſiſtens, colludit fere cum græco βία robur, βίαιος violentus.

vir-

(b) Grün aqva. Blöd/ignis, Blåinn/aër, Legger/Terra, Elementa. (c) Novus & ſenex.

virtutes in Venere & Marte non incommode æstimavero. Baum-bur/ frondifer, Baum in Edda fruticis genus. Nore / ima petens, imus in Edda in Svartalffaheime / & is pater noctis, quasi Saturnus qui in abyssum dicitur detrusus portus. An og Annar designari videtur quantitas numeri, quasi unus alter. Ae/illud aspira,& producitur tibi Haae / excelsus sublimis. Contra Miotvitner (nihil ad mulsum mi vir Islande; nam Miot medium significare supra demonstratum) qui medium locum occupat, hann veit til Midin phrasis ut thad Land sem veit til Sudurs / in Edda ɔ: Regio vergens in austrum. Fabul. 3. thad sem visse til Sudurs ad Muspells heime. Weigur/ veig non vinum sed pecuniam nummum in Edda significat, unde dicimus Weigalaust quod nullius est pretii. Weigur dives,plutus: Gandalffur Magus, Magicus. Wint halffur aër cessans,contra thrainn assiduus ventus, thecfur placidus, thorenn audaculus, vitur sapiens, litur fucus, veluti veram sapientiam à fucata discernunt. Nar funebris & Nyradur/nuper orbus vigens. Reigen & Rådsvidur ponit ille appellativa, sed pari passu ambulant: Nomina sunt Dvergorum. Reigen/Regnans, Radsvidur Senator, Fili φιλ☉,amicus: contra Kili infestus, inimicus, unde ad Kilia/ odio lædere, offendere aliqvem. Fraar alacer,celer: contra hornbore tardigradus,nam cornu terebra penetrare non cito absolvitur. Frøgur celebris: contra Lone servilis, servi nomen est,nihil ei cum stagno,ut putavit juvenis. Aurvangur Jare (prætero ejus puerilia). Vangur est terra. (*d*) Aur aratio, arans terram, i Aate in agricultura appellativum est & præpositio cum suo casu. Contra Eikinskialde/ nauta, navium machinator seu arborum qvercuum excultor seu productor. Jam Dvergi sunt enumerati, qui alias dicuntur in Voluspaa majori Liosålffar quasi luciferi,& dicuntur saxa inhabitare eminentia, angelicas seu æthereas virtutes præ se ferentes, nam pro saxis hic intelligitur solida vis & efficacia potentiarum in aëre super tellurem qvasi crepedines. Ita verò pergit. Mål er Dverga vr Dvalens Lide / Lyda (Liona) findum til Loffars telia / their ed sókru frå Salar Steine / Ørvangasiøt til Jórvalla. Sequitur ergo alia Dvergorum caterva, qui vocantur Svartalfar / & tellurem incolunt,in ejus carne velut pediculi succrescentes,ut alias dictum in Edda, atq; hic est sensus. Tempus est Dverga (virtutes) ex opaca Dvalini caterva venientes enumerare: Lionar propriè

(*d*) Jare putavit esse nomen Nani,

priè Principum legati ſeu caduceatores in Edda Snorr: hic per ſynech: pro primariis quibuslibet. Loffar / non hic honorem ſed ſegetem vel Cererem ſignificat; à Leiff panis & Ar aratio, cultura. Vide in Edda theſſer komu fra Svarrißhauge til Auvanga at Jörvollum og er thad komed Löffár. Singula v: nomina hæc quæ propria videntur interpreti appellativè ſunt conſtruenda, aliàs nullus redditur ſenſus. Svalar Steine / ɔ: à frigido lapide videlicet frigido terreno; vel ut in Edda frå Svarffes hauge / ex ceſpitis ſeu glebæ tumulo, id eſt radicali arvorum. Ørvangaſiot (ſiot ponit agmen, quod eſt ſedes) ɔ: in agriculturæ operam. Ad Jeruvollum / ad campos cultos, ſulcatos. Senſus ergo genuinus hujus Strophes eſto: Mál er Dverga vr Dualens Lide ɔ: Tempeſtivum eſt virtutes à vi opaca Liona Kindũ til Loffars telia ɔ: in primorum ſegetem influentes enumerare; their ed ſótu frå Svalar Steine ɔ: qui requiſiverunt de frigido terræ. Aurvangaſiot til Jörvalla ɔ: agriculturam ad faciem camporum. Hi vero ſunt qui ſeqvuntur in Edda. Draupner quaſi corruptor, à præterito Draupti vid / id eſt emarcuit; corruptio quæ alterius eſt generatio hic accipiatur in viſceribus terræ, ſeu ſeminatio recepta jam alterans. Dolgthraſer / Dólgthuar habet Edda, ſævum quid & infeſtans aliud hic indigitatur, accipio pro hyeme ſæviente dum ſemina videntur gelu & frigore conſtringi, & hoc neceſſariò requiritur: nam per hyemem frigidiſſimam accipit humidum radicale ſuum maximum incrementum, & radices in medio congelatæ telluris ſuccreſcunt mirè, atq; ſaginantur; forſan per ἀντιπερίστασιν frigoris calor nativus in iis fomentum accipit: itaq; radicale nunqvam patitur gelu, nam eſt pingve & aëreum ſeu igneum. Probatiſſimum eſt radices, autumno emarcidas, ſub finem hyemis in medio glaciei mature pingves ac plenas reperiri, veluti gravidæ poſt grande incrementum. Eſt ergo hyems quaſi matrix ſemetis: unde noſtri prudentiores coloni dicunt æſtatem conſummere quod hyems comparat. 3. Haar / Haur in priſco manuſcripto quaſi pullulans primum. 4. Non Haugſpore / ſed communiter legitur Haugſtare in Edda, qvaſi animum attollens, ɔ: animam plenè vegetativam. 5. Blævangur / Vireſcens. Wangur antea monui eſſe ſynonymum telluris, non gena vange in Nom: terra v: dicitur videre, cum viret. 6. Glooe / (non chirotheca quod eſt neotericum vocabulum aſcititium) ſed floreſcens: Tellus dicitur glóa qvum eſt pleno flore. 7. Skyrver / licet ſit obſcurum, maturitatem indigitare videtur; defuerunt ap-

D tio-

riora vocabula. Styr vocatur qui in lucem prodit. Wirver / vigor, ætas ista transiens, dum nec ultra crescit, nec adhuc defluit. Skafidur defluentiam notat. Aj vel rectius aje / cessans, occidens, interitus nota: adduntur v: Alffur & Ingvi/Senectus & Juventus fruticum id est ætates, nam quædam eorum species sunt longævæ, quædam brevem habent ætatem, veluti primula veris. Eikinskialde; Qvercus ætas seorsim non uno anno metitur sed 50 requirit Annos vel ultra. Fialar: fiel vocamus planiciem, ut est in tabulis ligneis; sed hic Fialar videtur notare humi sternentem, & solo æqvantem frutices denuo, & Froste reversionem hyemis & frigorum: & hi Dvergi Fialar & Froste dicuntur occidisse poëtam Quaserum in Edda, nempe extrema senectus humi sternens & frigora senii ultimum occupantia. Finnur og Ginnar nil aliud quam receptum in terram seu seminationem sui volunt. Pone quod Finnur sit repertor, sc: reperit terram iterum flos: Sed Ginnar non vult sibi deceptorem, ut exponit vir juvenis; potius à Gin/hiatus, rictus, quasi devoratio terræ semen imbibentis.

Additur vero veluti pro Epiphonemate, thad mun vppe medan Olld lifer / Langnidiatal Loffars hoffad: nihil est quod sibi vult in hisce verbis. Nam monet quamdiu seculum hoc durat, Georgicas operas fore celebrandas, quæ inventæ sunt propter frumentum. Thad mun vppe medan olld lifer ɔ: hoc celebre erit dum seculum viget. Langnidia tal nepotum catalogus (sc: fructificantium). Loffars hoffad ɔ: in frumentariam vim inchoatum, enatum. Cesso de Dvergis & Georgicis. De eorum Etymologia non pugno interim, maxime quia manuscripta de nominibus valde discrepant: veluti pro exemplo adducam unum ex multis in ultima Stropha versi ultim: Fili Froste Finnur Ginnar legerat Dominus ille Studiosus interpres: at in Edda sic lego: Falur/ Froste/ Fidur/ Ginar/ sic de cæteris. Neq; est dissimulandum, quod Ethnici vates has facultates in rerum natura Semideos constituerint, imo etiam Dæmonia, & quemlibet spiritum sibi manifestatum: veluti & Ovidius in primo libro Metamor: inducit Deum sic loqventem, cum vellet perdere genus humanum diluvio, superesse tamen hoc genus ɔ:

Sunt mihi semidei, sunt rustica Numina Fauni,
Et Nymphæ Satyriq; & monticolæ sylvani, (seu sileni.)
Quos quoniam cœli nondum dignamur honore,
Qvas dedimus terras &c.

Ob-

Obliti ſunt etiam Ethnici veri illius Dei, & homines præclaros ejus loco coluerunt, atq; iis opera divina tribuere: Sed tamen primævam mundi machinationem Deo ſoli ſibi ignoto conceſſerunt, de quo ſic Ovidius: Qvisquis fuit ille Deorum. Veluti autem Ethnici in Græcia nullam propaginem retro numerare ulterius quam ad Saturnum noverunt, quem filium cæli & Veſtæ, ɔ: Terræ, poſuerunt, itaq; eum pro primævo Deorum ſatore habebant & ejus progeniem. Pariter Aſæ finxerunt ſibi aliqvem ſuæ gentis Etymona ſatorem: nempe Bur & ejus filios, de quibus in Edda. Deum interim optimum maximum his nominibus fictitiis & qvidem Triunum ſeu Trinum Numine in Vølu Spá videtur Sibylla inculcare, qvamvis ſive ipſa in errorem de ortu & nomine Deorum fuerat inducta, ſive (qvod malo) novit has appellationes genti incredulæ magis arridere, accidit quod ait Seneca,

Mihi crede, falſis multa nominibus placent.

Iſtud vero in Edda datur deprehendere, quod Odinus & ejus ſatellites hæc Numinum nomina ſibi arrogaverint, atq; etiam priſcorum parentum perſonam profeſſi ſint; veluti μετεμψύχωσιν Pythagoræ jactantes Nomen & omen retinendo, ut populum hunc ſeducerent, atq; ignaræ nationi imponerent, ut ſe colerent & amplecterentur veluti ſuos Dominos & Divos. Et quoniam annotationes, ſi ultra ſunt continuandæ, ſuper Voluſpaa (cujus vix quaternionem adhuc ſumus emenſi) negocium hoc in Eddam ipſam magnam penitus diffunditur ac diducendum venit, hoc præludio præliminari ſuperſedeo id ultra extendere, nam moleſtum laborem manus recuſat. Vix v: quicquam adhuc dixi è dicendis de Eddicis commentis. Tantum hic ultra annotare proderit ea, quæ in expoſitione data ſunt obſervanda atq; minus ſeqvenda, ne error mendarum univerſaliter imputetur genti. Plura v: ſunt qvæ appoſitè ipſe enodavit & commodè tranſtulit, nonnulla verò quæ ſicco pede tranſiit & obſcura non explanavit. De iis ego tantum pauca quæ ab illo diſſentio.

17. V: Ask og Emblu videntur nomina hæc à pure hebræ isiſck ſive anosk, & emm, vir & mater, derivata; quaſi primi parentes hic ponantur materialiter. Orløglauſa exponitur omni conatu deſtitutos; magis congruũ videtur inveſtigabiles ſeu ſine fatis (e). La & Læ

(e) Orløg ɔ: fata, Loar in Edda calet. Hellogvo en gloa calent.

te non sangvinem & rationem, sed calorem & motum exposuissem. La/inde Hláka/nam L. antiquis aspiratur. Laka calidus aër, Lyr calidus. Litu goda ɔ: faciem venustam; non reddidit ad litteram; colores eximios vel probatos potius referendum. La gaff Lódur og Litu góda; hic demens est expositio: La sangvinem addidit, vicissim jam ponit La proprium nomen, quod ipse antea habuit pro appellativo. Sed Lodur facit appellativum qvod magis hic proprium. Loderus calorem & colores addidit, dixissem. Sed hæc tria Numina aliter nominantur in Edda, nempe 1. Odin, sive deductum sit ab Hebræa voce, Odith causæ, vel Odi causa, aut à græco ὠδὸς dolor parturientium: sed ita antiquitus scribitur Wodin pro Odinn/per Diphthong: 2 Vili, voluntas seu intelligentia. 3. We/quod sacrum qvid semper significat, ut non procul à Trinitatis sanctæ periphrasi discedatur.

19. Ast veit eg standa heiter Yggdrasill: minus commodè per fraxinum hic exponitur Astur nisi cœlum æthereum velit demonstrare; sed axis sphærica hic non obscurè indigitatur per metaphoram à simili sensu. Ygdrasil reperio scribi per simplex g, ut compositum sit ab Ygd prævisio & rasill / quod est freqventativum à Rád: ad Ræsa Drauminn / dixerunt antiqvi, ɔ: exponere somnia, vel Rás ɔ: emanatio, dependentia (f). Ygd inde framygdur providens, prudens, Grunnygdur vel Grunnudugur imprudens, stolidus. Ygdrasill ergo qvasi seriei causarum secundarum prævisibilis emanatio & dependentia; non ab Ygg Odenn & drasill eqvus uti ipse voluit. Harbadmur rigidas comas, qvid sibi vult? nihil intelligo. Har est sublimis & Badmur campus, quid hoc ad comas rigidas? Zonas hic intelligo sublimes, seu excelsas sphæras. Ausett hvyta Aure: alii hic stellas, alii nubes intelligunt pro pulvere candido, non album lutum: sed de his fusius in Edda & ejus commentariis.

20. Thadann koma Meyar Margs vitande
Thriar vtaff thein Sæ vnder tholle stendur
Inde emanant matronæ polipracticæ
Tres ab Oceano axi subjecto.
Vrd hietu Eina / Adra Verdande /
Skaru á Skyde / Skulld hina thridiu.

In-

(f) Rás Scaturigo, Rasill qvasi scatens omine.

Inciderunt Schidiæ, iſtud vocabulum barbarum nimis videtur. Skidia qvid ſit? ignoro, qui mihi exponat magiſter erit. Verum Skyd novi eſſe appellativum Norvegis, & ſignificare lignum vel ligneam tabulam. Elldur brann á Skytum in Edda, ignis arſit in lignis; Sed in exemplari, quod ego antea legi, ſic extabat: Skar á Skylldi/ ɔ: Sculpſerunt in Scuto, clypeo. Sic etiam extat in priori manuſcripto hujus libelli dati. Verum ut ea omittam, nomina harum Nympharum Urd exponit præterita, Verdandi præſens, Skulld futura. Quid ſi hoc toto errare cælo non erit? Non enim temporis motum ſed inclinationem aſtrorum ponit, cauſas nimirum: cauſæ vocantur hic femellæ, quæ etiam communiter à Philoſophis hoc tenore fere diſtingvuntur. 1. Urd ɔ: neceſſitans & eſſentialis quaſi ὄντος. 2. Verdandi conditionaliter decretiva quaſi ἐσομένων. 3. Skulld executiva, productiva, finalis ἐπαρχόντων: de his alibi plura dictum, ſapienti ſat eſt. Ita etiam Scholaſtici diviſere, ſi ritè reminiſcor: ſummus neceſſitatis gradus eſt in Deo, medius in primis principiis, infimus in natura, ſed Skulld executio dicitur picta in clypeo ɔ: poſita in propatulo; non enim ſemper evenit quod oportuit evenire, eventus vero ſolus patet, cætera vis latet. Hinc etiam dicuntur quædam cauſæ (quod malè per figmentum accipit virgines fatidicas ſeu parcas) Aſtungar/ id eſt à numine ipſo promanantes: nam Aſa Numen poſuerunt, unde (a) Aſia ɔ: ſolum divinum, ſacra terra; non hi ab Aſia nomen, ſed regio ab illis ſuſcepit qvasdam Alffkungar id eſt à qualitatibus ſydereis & elementaribus provenientes, nam Alffa Ljóſalffa tales effectus dat. Quasdam eſſe filias Dvalini, ɔ: occulti arbitrii, videlicet poſitas in voluntate humana, vel ſpirituum videtur.

1. Neceſſaria.
2. Contingens.
3. Neceſſitas conſequentiæ.

21. Gullveig Geyrum ſtuddu ɔ: Gullveigam bipennibus fulcierunt. An verbum hoc fulcierunt ſit latinum? ignoro. Sed iſtud novi quod Gullveig non dicitur ab auro & vino, ut is ait: Sed veig eſt vis nummaria, quaſi aurea vis ɔ: peculium auri: inde veigalauſt/ ɔ: nullius pretii, & veigur vires. Lytell veigur i thuy dicimus, de eo quod eſt exile & viribus caret. Pecuniam imo ipſum aurum intelligo. Thriſvar brendu/ thriſvar borna / opt óſiall van thó hun enn lifſer: Ita exponit Metaphraſ: tribus vicibus combuſſerunt, tribus vicibus natam, ſæpe & non raro quæ tamen adhuc vivit, non tam combuſſerunt quám cremarunt: ita reddatur; Ter cremarunt, ter enatam, ſæpè iterum quæ adhuc viget. Scilicet ita tractat aurum

(a) אֲשֵׁירָה fundamentum Deorum.

in fornace coctum. Helde hana hietu hvars til husa kom. Heide qui hic exponit serenitatem, toto errat cælo. Heid n: in lingva Danica antiqvitus nihil aliud significat quam opes & pecuniam: inde Heidinge ɔ: opibus fidens. Heidmilldur ɔ: munificus auri, opum largus. Heidvirdur ɔ: qui recte existimat nummum, nempe nihili; quod nemo nisi Dæmon dicitur facere. Eingin er heidvirdur nema Stollen/ de quibus fusius in specimine Runico Doct: Wormij.

Thad man hun folkvyg fyrst i heime / er Gullveig Geyrum studdu. Istam cladem commemorat primam in mundo, qvum auream vim, pecuniam, armis tueri inceperunt. Volu velspá vitte hun/ id est Minervam seu disciplinam saniorem veluti vatidicam Sibyllam violenter vituperavit pecunia, deformavit artes & scientias. Og hun kunne Ganda seid Leikenn/ nempe avaritia magicas artes invenit: Fallaciam hic commisit compositionis & divisionis. Æ var hun Angan (g) Illrar Brudrar: Semper exhibuit specimen seu actum & operam fœminæ nequam. Non est facile ex meis nugis sensum elicere rerum qui ejus censurâ & explicatione nervum orationis hauriat, mihi erit multo rarior. Sed desino tandem in hanc interpretationem animadvertere, nam continuam parit molestiam & assiduas mendas. Mallem profecto seorsim commentari & omnia transire priora, & connivere ad quælibet improbanda. Itaq; in Stropha 23. subsisto desinens, pes tamen ipse redit. Gullveigam bipennibus fulcierunt, & in aula Hari eam exusserunt. Ita transtulissem; Auri vim armis tutantes, in aula celsi eam cremarunt, vel coxêre. Hall rectè vertitur aula, nam idem significat, ac eandem originem Etymi videtur sapere. Vard theim Vetterges vant vr Gulle. Stroph. 7. Vatt ɔ: pondus, libra; inde vettauge/quod nullius est ponderis & adeo minutum, ne possit librari lance: unde in codice legum: Viela kaup skal ad vettauge hassa / ɔ: fraudulenta negociatio ponderis nullius habetor. Sed Erge significat petulantiam, libidinem à Græco ὀργᾶν: ὀργάω ɔ: appeto impatienter, quod authore Lucretio antiquis latinis erat subare. Exposuit autem Metaphrastes hæc verba hoc modo:

Nulla virtus desiderabatur illis in auro. Quasi abundarint auro; ego contrarium mihi colligo. Vettergis vant ɔ: caruerunt libidine habendi aurum; id n: narrant hæc carmina multo posterius inventum esse. Vide Stroph: 21. Defuit illis petulantia ex auro proveniens

(g) Angan non molestia, sed officium, negotium, de quo alibi.

ens. Angan antea dixi operam, officium, alter v. molestiam: verum infra Stroph: 48. mecum ille profectò sentit ubi hæc exponit. Thå mun Fryggiar falla Angantyr / sic transfert: tum Fryggæ occumbet maritus. Hic non molestatorem, sed officiosum necessarium necesse fuit intelligere, nempe maritum. Tunc cadet Phryges necessarius dixissem sc: Odin: sed unde Angan si non à græco ἀνάγκη anangen; veluti de plurium primitivorum reductione ad Græca & Hebræa forem audaculus, si liceret ac lucri esset.

